

Ìwé Dániẹ̀lì - Nọmbà Ọgọ̀rùn-ún kan àti Méjìlá

Ìfípayọ̀ Ìṣàpẹ̀rẹ̀ Àsọtẹ̀lẹ̀ tí Ìṣímáẹ̀lì: Látí Ọ̀dẹ̀ Ọ̀fà sí Ẹ̀ni tí ń Fí Ẹ̀dìdì Dé 144,000 nàà

Jeff Pippenger
2024-03-02

Ọ̀lọ̀run sì wà pẹ̀lú ọ̀mọ̀kùnrin nàà; ọ̀ sì dàgbà, ọ̀ sì gbé inú aginjù, ọ̀ sì di ayanṣeré ọ̀fà. Jẹ́nẹ́sìsì 21:20.

Ìṣmaẹ̀lì di ayanà, èyí tí ó jẹ̀ àmì ogun, àti àmì idájọ̀ àṣẹ̀ tí a mú wá sí orí Róòmù.

Ohùn àwọn tí ń sá lọ, tí wọn sì yè bọ̀ kúrò ní ilẹ̀ Bábílónì, látí kéde ní Siónì ìgbẹ̀san Olúwa Ọ̀lọ̀run wa, ìgbẹ̀san tẹ̀npìlì rẹ̀. E pe àwọn tafàtafà jọ sí Bábílónì: gbogbo èyin tí ń tẹ̀ ọ̀run, ẹ̀ dó tí í ká yíká; ẹ̀ má ṣe jẹ́ kí ẹ̀ni kan nínú rẹ̀ yè bọ̀: ẹ̀ san án padà gẹ́gẹ́ bí iṣẹ́ rẹ̀; gẹ́gẹ́ bí gbogbo ohun tí ó ti ṣe, bẹ̀ẹ̀ ní kí ẹ̀ ṣe sí i: nítorí ó ti yangàn sí Olúwa, sí Ẹ̀ni Mímọ̀ Ísírẹ̀lì. Jeremiah 50:28, 29.

Àwọn tafàtafà ń san Bábílónì ní ẹ̀san gẹ́gẹ́ bí iṣẹ́ rẹ̀, ẹ̀san nàà sì bèrẹ̀ ní òfin Ọ̀jọ̀ Àìkú tí ń bọ̀ láìpẹ̀, pẹ̀lú ohùn kejì tí Ìfihàn orí kẹ̀tálá [eighteen], nígbà tí idájọ̀ àṣẹ̀ tí ń tẹ̀ síwájú lórí Bábílónì bèrẹ̀.

Mo sì gbọ̀ ohùn miiran látí ọ̀run wá, tí ń wí pé, E jade kúrò nínú rẹ̀, èyin èniyàn mi, kí ẹ̀ má bàa ní ipín nínú àwọn ẹ̀ṣẹ̀ rẹ̀, àti kí ẹ̀ má bàa gba nínú àwọn àjàkálẹ̀-àrùn rẹ̀. Nítorí ẹ̀ṣẹ̀ rẹ̀ tí dé tí tí dé ọ̀run, Ọ̀lọ̀run sì ti rántí àwọn iwà búburú rẹ̀. E san án padà gẹ́gẹ́ bí ó ti san fún yín, kí ẹ̀ sì fi ilọ̀po méjì san án gẹ́gẹ́ bí iṣẹ́ rẹ̀; nínú ago tí ó ti kún, ẹ̀ fi ilọ̀po méjì kún un fún un. Gẹ́gẹ́ bí ó ti yin ara rẹ̀ lógo tó, tí ó sì gbé ayé adùn, bẹ̀ẹ̀ ní kí ẹ̀ fún un ní iyà àti ibànújẹ̀ tó bẹ̀; nítorí ó wí nínú ọ̀kàn rẹ̀ pé, Mo jókòó gẹ́gẹ́ bí ayaba, èmi kí í ṣe opó, èmi kí yòò sì rí ibànújẹ̀ kan rí. Ifihan 18:4-7.

A dá Ísímáẹ̀lì àti iyá rẹ̀ Hágàrì dúró kúrò nínú iní ẹ̀tọ̀ àkọ̀bì, a sì lé wọn jade. Nípa bẹ̀, owú di ìsúnniṣe àsọtẹ̀lẹ̀ tí Ísílámù, ogun sì di iṣẹ̀ àsọtẹ̀lẹ̀ wọn. Ìdarúkọ̀ àkọ̀kọ̀ nàà ní idádúró tí Sàrà fi kàn án lórí Ísímáẹ̀lì àti iyá rẹ̀, “idádúró” wọn sì di àbùdá àsọtẹ̀lẹ̀ pàtàkì kan tí Ísílámù ní gbogbo Ọ̀rọ̀ Ọ̀lọ̀run àti nínú itàn. Àwọn ọ̀mọ̀ Ísímáẹ̀lì ní a yàn látí jẹ́ èniyàn igbó, tí ọ̀wọ̀ wọn yòò sì wà lòdì sí gbogbo èniyàn, àbùdá igbó wọn sì ní a ṣojú rẹ̀ nípasẹ̀ kẹ̀tẹ̀kẹ̀tẹ̀ igbó Arébià, tí ẹ̀bí ẹ̀ṣin. Nípa bẹ̀, ogun Ísílámù tí ẹ̀gbé àkọ̀kọ̀ àti ẹ̀kejì ní a ṣàpẹ̀rẹ̀ rẹ̀ gẹ́gẹ́ bí àwọn jagunjagun tí ń gun àwọn ẹ̀ṣin ibínú.

Ísílámù ní iṣẹ́ ihin rere ọ̀jọ̀ ikẹ́yìn, ó sì yẹ̀ pátápátá kí àwọn ẹ̀gbé mẹ̀ta nàà dúró fún àwọn ilà wòlìi pàtò mẹ̀ta, nítorí ọ̀nà iṣe tí ọ̀jọ̀ ikẹ́yìn ní “ilá lórí ilá.” Nígbà tí a bá kó àwọn àbùdá wòlìi tí àwọn ilà méjì àkọ̀kọ̀ jọ, wọn máa fi ilà ẹ̀gbé kẹ̀ta múlẹ̀. Gbogbo àwọn ilà wòlìi mètẹ̀tẹ̀ta nàà ń ṣàfihàn àkòkò fifi ẹ̀dìdì lé ẹ̀gbẹ̀rún lónà ọ̀gọ̀rùn-ún méjìlélógójì [144,000]. Àwọn ilà mẹ̀ta wònyí dúró fún àkòkò tí a ń da ọ̀jọ̀ ikẹ́yìn nàà jade, nítorí ọ̀jọ̀ ikẹ́yìn bèrẹ̀ sí í rọ̀ diẹ̀diẹ̀ nígbà tí Ẹ̀gbé kẹ̀ta dé ní September 11, 2001.

“Òjò àkókò ikeyin yòò rẹ sóri àwọn èniyàn Ọlórún. Àngẹli alágbára kan yòò sòkalẹ láti ọrun wá, a ó sì fi ògo rẹ tan gbogbo ayé mọlẹ.” Review and Herald, April 21, 1891.

Àkókò fifowódíí nàà ni a tún sojú fún nípasẹ àkókò tí ó bèrẹ ní August 11, 1840 tí ó sì parí pẹlú dídé angẹli kẹta ní October 22, 1844. Àkókò yẹn ni a tún sojú fún nínú Habakkuk orí kejì. Itàn àwọn Millerite mú Habakkuk orí kejì ẹ, àti nípa bèẹ ó bèrẹ nígbà tí angẹli nàà sòkalẹ ní August 11, 1840, ó sì parí nígbà tí angẹli kẹta dé ní October 22, 1844.

Orí kejì Habakuku fi hàn pé ní òpin iran nàà, iran nàà yòò “sòrò.” Nínú esẹ kẹta ti Ifihan orí kẹwáá, ángẹli nàà ké (sòrò) pẹlú ohùn ílá, àti ní October 22, 1844 ángẹli kan nàà búra (sòrò) pé “àkókò kì yòò sí mọ.” Olùṣọ Habakuku nínú esẹ kínní ti orí kejì, wà ní August 11, 1840, nítorí nígbà nàà ni àwọn olùṣọ gbé ohùn wọn sókè.

Nínú isòtẹ ti oḍún 1888, èyí tí Sister White fi hàn gégé bí asojú angẹli Íṣípáyá mēḗḗdógún [18] tí ó ní láti tan ayé mọlẹ pẹlú ògo Rẹ, àwọn olùṣọ (Jones àti Waggoner) gbé “ohùn” wọn sókè bí ipè, láti fi irékọjá wọn hàn fún àwọn èniyàn Ọlórún, nítorí pé iranṣẹ wọn ni iranṣẹ sí Laodicea. Ní September 11, 2001, èyí tí a fi itàn 1888 ṣàpeṣe rẹ, Olúwa mú àwọn èniyàn ojọ ikeyin Rẹ padà sí àwọn ọ̀nà àtíjọ Jeremiah, níbi tí a kò ti feti sí àwọn olùṣọ. Ìsòkalẹ angẹli nàà n samisi dídé àsoṭẹlẹ ti àwọn olùṣọ.

“ohùn” tí ó dé ní August 11, 1840, ni a fi rànṣẹ nípasẹ àwọn olùṣọ, a sì so fún Jeremiah pé bí ó bá padà sí igbàgbọ rẹ àti igbékẹlẹ rẹ nínú Ọlórún lẹyin idálóríburú rẹ, yòò di ẹnu Ọlórún. Nígbà tí iran nàà tí ó ti pé dé ní October 22, 1844, ó “sòrò.” Àkókò Habakkuk orí kejì, tí a mú ẹ ní inú itàn àwọn Millerite, n sàfihàn àkókò ididi àwọn egbèrún kan ó lé mērinlélógójì.

Ó ẹ pàtàkì láti mọ pé láti ojọ kērinlá, oṣu Kejo, oḍún 1840 títi dé ojọ kejilélógún, oṣu Kẹwáá, oḍún 1844, n sàfihàn ididi àwọn egbèrún ogórún-ún méjìdínlāàádòrin [one hundred and forty-four thousand], èyí tí í ẹ àkókò tí a tú òjò ikeyin jáde. Ó ẹ pàtàkì, nítorí pé a gbọdọ fi ọ̀nà “ilà lé ilà” dá ihin isẹ òjò ikeyin mọ. Àkókò àkànṣe nàà, tí í ẹ ididi àwọn egbèrún ogórún-ún méjìdínlāàádòrin, ni a n sàpeṣe rẹ leralera nínú àwọn ilà àsoṭẹlẹ, ó sì rí bèẹ nínú Hábakúkù méjì, èyí tí Sister White fi hàn gbangba pé a mú ẹ ní itàn àwọn Millerite. Ó tún n kọ wa leralera pé itàn àwọn Millerite ni a tún ẹ nínú itàn àwọn egbèrún ogórún-ún méjìdínlāàádòrin nàà.

“A hun mọ àwọn itẹlẹ àsoṭẹlẹ tí wọn ti kà sí èyí tí ó n tọka sí àkókò ipadàbọ kejì nàà pẹlú itóni tí a pèsè ní pàtó tí ó bá ipò àidánílójú àti irònú àniyàn wọn mu, tí ó sì n fún wọn ní igboyà láti fi sùúrù dúró nínú igbàgbọ pé ohun tí ó sòkùnkùn fún òye wọn nísinsin yí yòò di mímọ ní àkókò tí ó yẹ.”

“Lára àwọn àsoṭẹlẹ wònyí ni èyí tí ó wà nínú Hábakúkù 2:1–4: ‘Èmi yòò dúró lóri ibi isọ mi, èmi yòò sì gbé ara mi kalẹ lóri ilé-isọ, èmi yòò sì máa sọ láti rí ohun tí Yòò so fún mi, àti ohun tí èmi yòò dáhùn nígbà tí a bá bá mi wí. Olúwa sì dá mi lóhùn, ó sì wí pé, Kọ iran nàà sílẹ, kí o sì ẹ é ní kedere lóri àwọn tábilli, kí ẹni tí ó bá kà á lẹ sáré. Nítorí iran nàà sì jẹ fún àkókò tí a yàn, sùgbón ní òpin yòò sòrò, kò sì ní purọ: bí ó tilẹ jẹ pé ó fà á pẹ, dúró dè é; nítorí dájúdájú yòò dé, kò ní pé. Kíyèsì i, ọkàn ẹni tí ó gbéga kò tọ nínú rẹ: sùgbón olódodo yòò yè nípa igbàgbọ rẹ.’”

“Títí dé ọdún 1842 gan-an ni ìtònisọ̀nà tí a fi fúnni nínú àṣọ̀tẹ̀lẹ̀ yìí láti ‘kọ iran náà sílẹ̀, kí o sì mú un yé kedere lórí àwọn tábilì, kí ẹni tí ó bá kà á lẹ̀ sáré,’ tí ti mú kí Charles Fitch pèsè àtẹ̀ ṣọ̀tẹ̀lẹ̀ kan láti ṣàlàyé àwọn iran Dáníẹ̀lì àti Ìfihàn. A ka itẹ̀jádẹ̀ àtẹ̀ yìí sí imúṣẹ̀ àṣẹ̀ tí a fi fún Há́bákúkù. Síbẹ̀, ní àsìkò náà kò sí ẹni tí ó ṣàkíyèsí pé idádúró kan tí ó hàn gbangba nínú imúṣẹ̀ iran náà—àkókò iduro kan—ni a tún gbé kalẹ̀ nínú àṣọ̀tẹ̀lẹ̀ kan náà. Lẹ́yìn irẹ̀wèsì náà, ẹ̀ṣẹ̀ Ìwé Mímọ̀ yìí farahàn gégé bí ohun tí ó ní itumọ̀ pàtàkì gidigidi pé: ‘Nítorí iran náà sì n bẹ̀ fún àkókò tí a yàn; ṣùgbọ̀n ní ọ̀pin yóò sọ̀rọ̀, kì yóò sì purọ̀: bí ó tilẹ̀ jẹ̀ pé ó fà á pé, dúró dè é; nítorí pé dájúdájú yóò dé, kì yóò sì fà á pẹ̀.... Olódodo yóò sì yè nípa igbàgbọ̀ rẹ̀.’”

“Apá kan nínú àṣọ̀tẹ̀lẹ̀ Èsíkíẹ̀lì pẹ̀lú jẹ́ orisun agbára àti itúnú fún àwọn onígbàgbọ̀ pé: ‘Ọ̀rọ̀ Olúwa sì tọ̀ mí wá, wí pé, Ọ̀mọ̀ ẹ̀niyàn, ọ̀we wo ni ẹ̀yí tí ẹ̀ ní ní ilẹ̀ Ísírẹ̀lì, tí n wí pé, A mú ọ̀jọ̀ gùn, gbogbo iran sì ṣẹ̀gbé? Nítorí náà, sọ̀ fún wọn pé, Bayi ni Oluwa Ọ̀lọ̀run wi.... Àwọn ọ̀jọ̀ tí súnmọ̀ tòsì, àti imúṣẹ̀ gbogbo iran.... Èmi yóò sọ̀rọ̀, ọ̀rọ̀ tí Èmi yóò sì sọ̀ ni a ọ́o mú ṣẹ̀; a kì yóò tún mú un gùn mó.’ ‘Àwọn ilẹ̀ Ísírẹ̀lì wí pé, Iran tí ó rí jẹ̀ tí ọ̀pọ̀ ọ̀jọ̀ tí n bọ̀, ó sì n ṣọ̀tẹ̀lẹ̀ nípa àkókò tí ó jìnnà réré. Nítorí náà, sọ̀ fún wọn pé, Bayi ni Oluwa Ọ̀lọ̀run wi; A kì yóò tún mú ọ̀kan nínú ọ̀rọ̀ Mì gùn mó, ṣùgbọ̀n ọ̀rọ̀ tí mo ti sọ̀ ni a ọ́o ṣẹ̀.’ Ezekiel 12:21–25, 27, 28.” The Great Controversy, 391–393.

Àwọn ọ̀mọ̀-ẹ̀yìn Miller kì í ṣẹ̀ pé wón rí ara wọn nìkan gégé bí ẹni tí n mú àkàwé àwọn wúndiá mēwàá àti Habakkuk orí kejì ṣẹ̀, ṣùgbọ̀n a tún darí wọn láti rí i pé itàn náà nínú ẹ̀yí tí wón ti n mú àwọn àṣọ̀tẹ̀lẹ̀ wònyí ṣẹ̀, jẹ́ idánimọ̀ Hesekieli pẹ̀lú ti itàn kan náà gan-an, níbi tí “imúṣẹ̀ gbogbo iran” yóò ti ṣẹ̀. Ilà itàn tí ó sojú fifidií àwọn egbèrún ọ̀górùn-ún mērinlógórin ni ibikan náà níbi tí imúṣẹ̀ gbogbo iran ti ṣẹ̀!

Àwọn ilà tí n sojú àkókò ọ̀jọ̀ ikeyin àti ididi ẹni egbèrún mērinlógóji [144,000] ni a mú wá pọ̀ jọ̀ láti fi múlẹ̀ pé itàn àṣọ̀tẹ̀lẹ̀ ní gbogbo igbà máa n ní àmì Alpha àti Omega.

Itàn àwọn Míléráítì bẹ̀rẹ̀ pẹ̀lú ohùn àngẹ̀lì Ìfihàn orí kẹ̀wàá, ó sì parí pẹ̀lú ohùn kan náà. Ọ̀jọ̀ kọ̀kànlá, ọ̀ṣù Kẹ̀sàn-án, ọ̀dún 2001 bẹ̀rẹ̀ pẹ̀lú ohùn àkókọ̀ tí Ìfihàn orí kẹ̀tálá-dín-lógún, ó sì parí pẹ̀lú ohùn kejì tí Ìfihàn orí kẹ̀tálá-dín-lógún. Há́bákúkù orí kejì bẹ̀rẹ̀ pẹ̀lú ohùn àwọn olùṣọ̀, ó sì parí pẹ̀lú ohùn olùṣọ̀ Jeremáyà. Ègbé àkókọ̀ bẹ̀rẹ̀ pẹ̀lú Mùhámádù, ó sì parí pẹ̀lú Mùhámádù Kejì. Ègbé kejì bẹ̀rẹ̀ pẹ̀lú itúsílẹ̀ àwọn àngẹ̀lì mērin tí Ìsílámù, ó sì parí pẹ̀lú idènà Ìsílámù.

Ọ̀nà ilànà tí ó jẹ́ ọ̀jọ̀ ikeyin ni ilànà “ilà lórí ilà” tí Isaiah, àti àwọn ilà tí a kó jọ̀ láti mó àti láti fi idi ihin-iṣẹ̀ ọ̀jọ̀ ikeyin múlẹ̀, láikunà máa n gbé ààmì Alpha àti Omega. Ègbé àkókọ̀ nínú Ìṣípáyà orí kẹ̀sàn-án, bẹ̀rẹ̀ pẹ̀lú Mohammed ó sì parí pẹ̀lú Mohammed II. A pín àkókò náà sí oríṣíríṣì ọ̀gun méjì, ẹ̀yí àkókọ̀ jẹ́ àwọn ikólù aláitòótun sí Romu tí ó bẹ̀rẹ̀ ní tòótọ̀ pẹ̀lú Abubakar, lẹ́yìn náà sì ni àkókò ọ̀górùn-ún ọ̀dún àti àádọ́ta kan nínú ẹ̀yí tí ọ̀gun àkókọ̀ tí a ṣètò dáadàa tí Islam ti ṣẹ̀.

Ọ̀górùn-ún àádọ́ta ọ̀dún ni a fi àṣọ̀tẹ̀lẹ̀ àkókò “òsù márùn-ún” ṣàpẹ̀rẹ̀. Ègbé kejì pẹ̀lú ní àṣọ̀tẹ̀lẹ̀ àkókò kan, ẹ̀yí tí í ṣẹ̀ ọ̀górùn-ún mēta àti mọ̀kàndínlógórin ọ̀dún àti ọ̀jọ̀ mēṣẹ̀dógún. Nítorí náà, níwọn bí àkópọ̀ àṣọ̀tẹ̀lẹ̀ tí ègbé kìn-ín-ní àti ègbé kejì tí fi ọ̀pin mó ibẹ̀rẹ̀, ó ní ipín kan lááárín idídè àti àkókò pátó kan. Ilana idídè ni a ṣàpẹ̀rẹ̀ ní ibẹ̀rẹ̀ itàn ègbé kìn-ín-ní, a sì tún ṣàpẹ̀rẹ̀ rẹ̀ ní ọ̀pin ègbé kejì.

Ohun tí ó tẹ̀ lé ìdìdìpò ẹ̀sẹ̀ kẹ̀rin, nínú ìbànújẹ̀ àkókó, ni “osù márùn-ún” (ogórùn-ún ọ̀dún àti àádọ́ta). A dá “osù márùn-ún” náà mò lẹ̀ẹ̀meji, lẹ̀ẹ̀kan nínú ẹ̀sẹ̀ karùn-ún, àti lẹ̀ẹ̀kansi nínú ẹ̀sẹ̀ kẹ̀wáá. Ohun tí ó ńáájú ilàna ìdìdìpò láti August 11, 1840 sí October 22, 1844 nínú ìbànújẹ̀ kejì ni àsoṭélẹ̀ “wákàtí, ojò, osù, àti ọ̀dún” (ọ̀dún ẹ̀gbẹ̀rún mẹ̀ta, ogórùn-ún mẹ̀sàn-án-dín-lógbòn àti ojò mẹ̀ẹ̀dógún), ti ẹ̀sẹ̀ kẹ̀ẹ̀dógún. Papò, nínú ilà kan soṣo tí kò ní idákẹ̀je, ipè karùn-ún àti ipè kẹ̀fà bẹ̀rẹ̀, wọn sì parí pẹ̀lú àpẹ̀júwe ilàna ìdìdìpò náà.

Gégé bí ilà méjì, tí a fi “ilá lóri ilá” sílò, wón n fi ìbẹ̀rẹ̀ àti òpin kan hàn tí Mohammed àkókó àti Mohammed ẹ̀lẹ̀ẹ̀kejì fi àmì sí. “Ilá lóri ilá,” wón n fi àkókò méjì ọ̀tọ̀tọ̀ hàn nínú ilá kọ̀ọ̀kan, èyí tí a mú jáde nítorí pé ilá kọ̀ọ̀kan ní àsoṭélẹ̀ àkókò kan. Nínú itàn iyonu àkókó, a ti yàn pé Islam yóò “še ipalára” sí Rome, àti nínú iyonu ẹ̀lẹ̀ẹ̀kejì, yóò “pa” Rome. Iyonu àkókó jẹ̀ ogun ọ̀kò, idá, àti ọ̀fà, iyonu ẹ̀lẹ̀ẹ̀kejì sì mú ìbọ̀n-íná wá gégé bí ohun ijá.

“ESE 10. Wón sì ní irù bí ti àkekèè, abẹ̀rẹ̀ sì wà nínú irù wọn: agbára wọn sì ni láti pa èniyàn lára fún osù márùn-ún. 11. Wón sì ní ọ̀ba kan lóri wọn, ẹ̀ni tí í ẹ̀ angẹ̀li ọ̀gbun àinísàlẹ̀, ẹ̀ni tí orúkọ rẹ̀ ní èdè Héberù jẹ̀ Abadoni, sùgbón ní èdè Gíríiki ni orúkọ rẹ̀ n jẹ̀ Apolioni.

“Títí di báyí, Keith ti pèsè àwọn àpẹ̀júwe fún wa nípa fifon àwọn ipè àkókó márùn-ún. Sùgbón báyí a gbòdò fi í sílẹ̀, kí a sì tẹ̀síwájú sí ilò apá tuntun tí a sàgbékalẹ̀ sínú àsoṭélẹ̀ náà níbí; èyíni ni, àwọn àkókò àsoṭélẹ̀.

“Agbara wọn sì ni láti pa èniyàn lára fún osù márùn-ún.—1. Ìbèèrè náà dide pé, àwọn èniyàn wo ni wón yóò pa lára fún osù márùn-ún?—Láisi àní-àní, àwọn kan náà ni wón yóò pa lẹ̀yìn náà (wo ẹ̀sẹ̀ 15); ‘Idá kẹ̀ta àwọn èniyàn,’ tàbí idá kẹ̀ta ijọba Róòmù,—ìpín Gíríiki rẹ̀.

“2. Nígba wo ni wón yóò bẹ̀rẹ̀ iṣẹ̀ iyà wọn? Ẹ̀sẹ̀ kẹ̀ẹ̀dógún dáhùn ìbèèrè náà.

“(1) ‘Wón ní ọ̀ba kan lóri wọn.’ Láti ikú Mohammed títí di àdúgbò òpin ọ̀rúndún ketálá, àwọn Mohammedans pín sí onírúurú èyà lábẹ̀ ọ̀pò olóri, láisi ijọba agbáyé kan tó gbooro lóri gbogbo wọn. Ní àdúgbò òpin ọ̀rúndún ketálá, Othman dá ijọba kan sílẹ̀ tí a ti n mò látigba náà sí ijọba Ottoman, tàbí impáyà, tí ó sì dàgbà títí tí ó fi gbòrò dé lóri gbogbo àwọn èyà Mohammedan pàtàkì, ó sì so wón di ọ̀ba ílá kan soṣo.

“(2) Ìwà ọ̀ba náà. ‘Èni tí í ẹ̀ angẹ̀li ihò àinísàlẹ̀.’ Ángẹ̀li tùmò sí aṣojú, ọ̀jísẹ̀, yálà ẹ̀ni rere tàbí ẹ̀ni búburú, kí í sí í ẹ̀ ẹ̀dà ẹ̀mí ní gbogbo igbà. ‘Ángẹ̀li ihò àinísàlẹ̀,’ tàbí olóri ọ̀jísẹ̀ ẹ̀sin tí ó ti ibẹ̀ jáde nígbà tí a sí í. Ẹ̀sin náà ni ti Mohammedanism, sùlútàni náà sì ni olóri ọ̀jísẹ̀ rẹ̀. ‘Sultan, tàbí grand Seignior, gégé bí a ẹ̀ máa n pè é láiyàtò, ni ó sì jẹ̀ Kalifa Gíga Jùlò pẹ̀lú, tàbí àlùfáà àgbà, nípa síṣọ̀kan nínú ẹ̀ni rẹ̀ iyi ẹ̀mí tí ó ga jùlò pẹ̀lú àṣẹ̀ ayé tí ó ga jùlò.’—World As It Is, ojú-ìwé 361.”

“(3) Orúkọ rẹ̀. Ní èdè Héberù, ‘Abaddon,’ apanirun; ní èdè Gíríiki, ‘Apollyon,’ ẹ̀ni tí n pa run, tàbí tí n ba nkan jẹ̀. Níwón bí ó ti ní orúkọ méjì ọ̀tọ̀tọ̀ ní èdè méjì, ó hàn gbangba pé iwà agbára náà, dípò orúkọ rẹ̀, ni a pinnu láti sàfihàn. Bí ó bá rí bẹ̀, gégé bí a ti so ọ̀ ní èdè méjèjì, apanirun ni. Irú iwà bẹ̀ ẹ̀ni ní ijọba Ottoman ti ní ní gbogbo igbà.”

“Sùgbón nígbà wo ni Othman ẹ̀ ikolù àkókó rẹ̀ sí ijọba àwọn ará Gíríiki?—Gégé bí Gibbon, Decline and Fall, àti bẹ̀ bẹ̀ lẹ̀, ẹ̀ ẹ̀ so, ‘Othman kọ̀kọ̀ wọ̀ ilẹ̀ Nicomedia ní ojò ketàdínlọgbòn

oşu Keje, ođun 1299.”

“Àwọn işirò àwọn akòwé kan ti dá lóri àfihàn pé àkókò náà yé kí ó bèrè pèlú ipilè ijoba Ottoman; şugbón èyí hàn gbangba pé ó jé àşise; nitorí pé kí í şe pé wón yòò ní oba lóri wón nikan, şugbón wón tún ní láti dá èniyàn lóro fún oşu márùn-ún. Şugbón àkókò ifiyà náà kò lè bèrè kí ikòlù àkókò ti àwọn olùdálóro náà tó bèrè, èyí tí ó jé, gégé bí a ti so lókè, July 27, 1299.

“İşirò tí ó tẹlè eleyi, tí a fi ibi ibèrè yíi şe ipilè rẹ, ni a şe, a si tẹ é jade nínú işe kan tí àkolé rẹ jé, Wíwá Keji ti Kristi, àti beş beş lo, nípase J. Litch, ní ođun 1838.

“Agbara wón si ni láti şe àwọn èniyàn ní ifarapa fún oşu márùn-ún.’ Títí dé iwón yíi ni àşe işe wón dé, láti fi ikòlù àidákéjé mú wón jiyà, şugbón kí í şe ní ti işelú láti pa wón. ‘Oşu márùn-ún,’ ojò oğbón sí oşu kan, fún wa ní ojò oğórùn-ún àti àádòta; àwọn ojò wònyí si, níwón bí wón ti jé ààmì, n tóka sí ođun oğórùn-ún àti àádòta. Bèrè láti July 27, 1299, ođun oğórùn-ún àti àádòta náà dé sí 1449. Ní gbogbo àkókò náà ni àwọn Tooki wà nínú ogun tí ó fèrè maa bá a lo láaláa pèlú ijoba Gíríiki, şugbón síbè wón kò şegun rẹ. Wón gba, wón si di púpò nínú àwọn èkùn ilè Gíríiki mú; şugbón síbè òmìnira Gíríiki şì dúró şinşin ní Constantinople. Şugbón ní 1449, ní iparí ođun oğórùn-ún àti àádòta náà, iyípadà kan wáyé, itàn èyí tí a ó rí labé fèrè tí n tẹ lè e.” Uriah Smith, Daniel and Revelation, 505–507.

Uriah Smith n tóka sí işirò Josiah Litch nípa oğórùn-ún ođun àti àádòta náà, èyí tí nígbà tí ó parí, n şafihàn ibèrè fún àşotèlè ođun mēta oğórùn-ún àti mòkàndínlógórùn-ún pèlú ojò mēēédógún nínú Ipè tí ó tẹlè e. Nígbà tí ó n şalàyé lóri àşotèlè Litch ní ti àwọn àşotèlè àkókò méji wònyí tí ó so pò, Arábìnrin White kò sílè pé:

“Nínú ođun 1840, imúşe àkànşe míràn ti àşotèlè fa ifé àtàwọn ifèhónúhàn káakiri. Ođun méji şáájú èyí, Josiah Litch, oğkan lára àwọn olùjòsin aşáájú tí n wáásù nípa ibòwò keji, tẹ àlàyé kan jade lóri İfihàn 9, níbi tí ó ti so tẹlè işubú İlè-oba Ottoman. Gégé bí işirò rẹ, agbára yíi ni a oò bi şubú... ní ojò kèrinlá oşu Keje, ođun 1840, nígbà tí a lè retí pé agbára Ottoman ní Constantinople yòò fọ. Èyí si ni, mo gbàgbò, a oò rí i pé ó rí beş gan-an.”

“Ní àkókò gangan tí a ti so tẹlè, Tókì, nípase àwọn aşojú rẹ, gba ààbò àwọn agbára alágbégbé ti Yúróopù, beş ni ó fi ara rẹ sábe işakóso àwọn orilè-èdè Kristeni. İşelè náà mú àşotèlè náà şe ní pátápátá. Nígbà tí a mò ó, oşo èniyàn ní idánilójú nípa itóótó àwọn ilàna itumò àşotèlè tí Miller àti àwọn eleşbè rẹ gbà, a si fi imúnigbára agbàyanu kún irinàjò Advent. Àwọn okùnrin tí wón ní èkò àti ipò darapò mó Miller, ní iwáásù àti ní títe àwọn èrò rẹ jade, láti ođun 1840 sí 1844 işe náà si gbòrò kánkán.” The Great Controversy, 334, 335.

Ìyà àkókò àti iyà keji ni a so pò nípasè àwọn àşotèlè àkókò méji tí ó ní ibáşepò pèlú ara wón. Ìyà àkókò bèrè pèlú àpèjúwe ididì, iyà keji si parí pèlú itàn láti August 11, 1840 títí dé iró ipè keje ní October 22, 1844, èyí tí ó tún jé àpèjúwe ididì. Ibèrè àti oşin náà ru àmi Alpha àti Omega, nitorí pé, gégé bí ó ti rí nínú itàn náà nínú èyí tí Kristi fi mú májèmu náà dúró fún oşè kan, a pín àkókò náà sí apa méji. Àkókò àkókò bèrè pèlú Mohammed àkókò, ó si parí pèlú Mohammed keji. Àkókò keji bèrè pèlú “ohùn kan láti inú àwọn iwo mērin pepe wúra tí ó wà níwájú Olórùn,” ó si parí pèlú “ohùn” Kristi, tí n búra “nípa eni tí ó wà láàyé títí láé àti láaláa, eni tí ó dá oşun, àti àwọn nnkan tí ó wà nínú rẹ, àti ilè, àti àwọn nnkan tí ó wà nínú rẹ, àti okun, àti àwọn nnkan tí ó wà nínú rẹ, pé

àkókò kì yòò sí mọ́.”

A ó máa bá ikẹkọ́ yí lọ nínú àpilẹkọ tí ó kàn.

“Ìbéèrè èyíkéyíí tí Sátàní lè ru sókè nínú ọkàn láti dá iyéméjì sílẹ̀ nípa ìtàn ńlá ti àwọn ìrinàjò ìgbà àtijọ́ ti àwọn èniyàn Ọlórún yòò mú inú ọlá-àṣẹ̀ Sátàní dùn, ó sì jẹ̀ èṣẹ̀ sí Ọlórún. Ìròyìn nípa bíbọ̀ Olúwa wa láipẹ̀ nínú agbára àti ọ̀go ńlá sí ayé wa jẹ̀ ọ̀títọ́, àti ní ọ̀dún 1840 ọ̀pọ̀ ohùn ni a gbé sókè nínú ikéde rẹ̀.” Manuscript Releases, volume 9, 134.